

ZAGADNIENIA NA CZĘŚĆ TEORETYCZĄ EGZAMINU DYPLOMOWEGO W ROKU 2019 - HISTORIA SZTUKI WRAZ Z KANONEM DZIEŁ

Na podstawie: Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 16 maja 2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych.

STAROŻYTNY EGIPT

1. Architektura sakralna i sepulkralna starożytnego Egiptu.
2. Malarstwo i rzeźba w starożytnym Egipcie.

ANTYK

3. Kanon w sztuce starożytnego Egiptu i starożytnej Grecji.
4. Zagadnienia konstrukcji, bryły i dekoracji Partenonu i Panteonu.
5. Malarstwo wazowe starożytnej Grecji.
6. Budowle akropolu ateńskiego w okresie klasycznym.
7. Typy świątyń i style w architekturze greckiej.
8. Przemiany w rzeźbie greckiej w okresach: archaicznym, klasycznym i hellenistycznym.
9. Architektura starożytnego Rzymu.
10. Rzeźba i malarstwo w starożytnym Rzymie.
11. Typy budowli w starożytnym Rzymie.
12. Dokonania starożytnych Rzymian w dziedzinie architektury.

ŚREDNIOWIECZE

13. Sztuka pierwszych chrześcijan w starożytnym Rzymie (sztuka wczesnochrześcijańska)
14. Malarstwo ikonowe i wpływ sztuki bizantyjskiej na sztukę Europy Zachodniej
15. Malarstwo i mozaiki w sztuce bizantyjskiej.
16. Sztuka bizantyjska – najważniejsze dzieła (m.in. Hagia Sophia, San Vitale).
17. Znaczenie sztuki wczesnochrześcijańskiej i bizantyjskiej dla sztuki średniowiecznej w Europie Zachodniej.
18. Architektura romańska i jej przykłady w Europie Zachodniej.
19. Romańskie malarstwo i rzeźba w Europie Zachodniej.

20. Polska sztuka przedromańska i romańska.
21. Katedra gotycka we Francji narodziny, przykłady, rozwój.
22. Uniwersalizm i regionalizm architektury gotyckiej w Europie.
23. Rzeźba gotycka w Europie Zachodniej i w Polsce.
24. Nurty i ewolucja rzeźby gotyckiej.
25. Malarstwo gotyckie, techniki, forma i treść, wybrane przykłady.
26. Sztuka gotycka w Polsce.
27. Kościół romański i gotycki – porównanie konstrukcji, bryły i dekoracji.
28. Charakterystyka i porównanie malarstwa romańskiego i gotyckiego.
29. Treść i forma przedstawień w rzeźbie i malarstwie średniowiecznym.
30. Rzeźba architektoniczna w epoce Średniowiecza.
31. Style architektoniczne w Średniowieczu.
32. Architektura średniowieczna we Włoszech.
33. Architektura średniowieczna we Francji.
34. Architektura średniowieczna w Polsce.
35. Rzeźba średniowieczna w Polsce na przykładach zbiorów MNW.

RENEZANS

36. Giotto di Bondone i jego znaczenie dla malarstwa europejskiego.
37. Malarstwo quattrocenta i cinquecenta – charakterystyka i porównanie.
38. Malarstwo XV wieku we Włoszech i Niderlandach – charakterystyka i porównanie.
39. Architektura XV i XVI wieku we Włoszech.
40. Malarstwo i rzeźba quattrocenta.
41. Sandro Botticelli i jego dzieła.
42. Fenomen twórczy Leonarda da Vinci.
43. Życie i twórczość Michała Anioła.
44. Życie i twórczość Rafaela Santi.
45. Życie i twórczość Tycjana.
46. Malarstwo weneckie XVI wieku.
47. Manierizm w architekturze, malarstwie i rzeźbie.
48. Założenia artystyczne w manieryzmu.
49. Charakterystyka twórczości El Greco.
50. Malarstwo niderlandzkie XVI wieku.
51. Życie i twórczość Albrechta Dürera

52. Sztuka renesansu w Niemczech, Niderlandach i Francji.
53. Sztuka renesansu w Polsce.
54. Malarstwo niderlandzkie XV i XVI w.
55. Malarstwo niemieckie i niderlandzkie w okresie renesansu.
56. Wybrane realizacje malarskie Leonarda da Vinci, Michała Anioła i Rafaela Santi – porównanie twórczość artystów.

BAROK

57. Narodziny i rozwój sztuki barokowej.
58. Architektura barokowa we Włoszech.
59. Twórczość rzeźbiarska i architektoniczna Gianlorenzo Berniniego.
60. Twórczość Caravaggia oraz jego znaczenie dla malarstwa barokowego.
61. Życie i twórczość Caravaggio.
62. Motywy mitologiczne w renesansowym i barokowym malarstwie włoskim.
63. Styl Ludwika XIV i barok we Francji.
64. Świecka architektura we Francji z XVII w.
65. Charakterystyka twórczości Nicolasa Poussina i Claude Lorraina
66. Twórczość malarzy francuskich w epoce baroku.
67. Barokowe założenia ogrodowe, charakterystyka i przykładowe realizacje.
68. Diego Velazquez i sztuka hiszpańska w XVII wieku.
69. Martwa natura, pejzaż oraz scena rodzajowe w malarstwie holenderskim XVII wieku.
70. Życie i dzieło Rembrandta van Rijn.
71. Malarstwo flamandzkie w epoce baroku.
72. Malarstwo portretowe w twórczości artystów holenderskich i flamandzkich XVII wieku.
73. Architektura barokowa w krajach niemieckich.
74. Sztuka barokowa w Polsce.
75. Włoskie malarstwo epoki Renesansu i Baroku – porównanie tematyki i formy.
76. Historię powstania oraz przebudowy Bazyliki św. Piotra –mecenasi, artyści, główne realizacje.
77. Różnorodność form architektonicznych w epoce Baroku.
78. Tematy malarstwa renesansowego i barokowego oraz sposoby ich przedstawiania.
79. Charakterystyka epoki rokoka – postawa artystyczna.

KLASYCYZM

80. Klasycyzm i jego źródła inspiracji.

81. Sztuka klasycyzmu – najbardziej typowe przykłady z różnych dziedzin sztuki.
82. Architektura neoklasycyzmu.
83. Malarstwo i rzeźba klasycyzmu.
84. Twórczość Thorvaldsena i Canovy.
85. Życie i twórczość Jacquesa Louisa David.
86. Sztuka Warszawy w czasach Stanisława Augusta Poniatowskiego.
87. Architektura klasycystyczna w Polsce.
88. Twórczość rzeźbiarza Gianlorenzo Berniniego i Bertela Thorvaldsena - porównanie.

XIX w.

89. Treść i forma malarstwa romantycznego.
90. Tematy podejmowane przez malarzy romantycznych.
91. Postawa romantyzmu w malarstwie europejskim końca XVIII i XIX w.
92. Życie i twórczość Francesco Goyi.
93. Malarstwo angielskie romantyzmu - twórczość Turnera i Constable'a.
94. Przedstawiciele malarstwa romantycznego we Francji i Niemczech – porównanie twórczości Eugène Delacroix i Caspara Davida Friedricha.
95. Historyzm i eklektyzm w architekturze XIX wieku.
96. Sztuka oficjalna, czyli akademizm i jego przedstawiciele w sztuce Europejskiej.
97. Akademizm – jego korzenie, główne założenia oraz środowiska twórcze
98. Realizm w malarstwie europejskim XIX w.
99. Symbolizm w sztuce oraz jego przejawy w XIX w.
100. Symbolizm w malarstwie II połowy XIX wieku i jego przedstawiciele.
101. Rewolucjonizm impresjonizmu - założenia kierunku oraz twórczość najwybitniejszych przedstawicieli.
102. Sylwetki wybranych malarzy impresjonistycznych.
103. Kierunki postimpresjonizmu i ich przedstawiciele.
104. Życie i twórczość Paula Gauguina.
105. Życie i twórczość Paula Cézanne'a.
106. Życie i twórczość Vincenta van Gogha.
107. Henri de Toulouse-Lautrec – przedstawiciel sztuki postimpresjonizm.
108. Secesja jako styl odrodzenia i integracji dyscyplin plastycznych.
109. Malarstwo polskie XIX wieku – kierunki i przedstawiciele
110. Malarstwo historyzmu w sztuce polskiej XIX w.

111. Realizm w malarstwie polskim XIX w.
112. Przedstawiciele malarstwa młodopolskiego - Stanisław Wyspiański i Jacek Malczewski.
113. Recepcje impresjonizmu i postimpresjonizmu w malarstwie polskim.
114. Sztuka okresu Młodej Polski.

XX w.

115. Fowizm i jego założenia oraz przedstawiciele kierunku.
116. Twórczość ekspresjonistów niemieckich przed I wojną światową.
117. Koncepcja ekspresjonizmu francuskiego i niemieckiego przed I wojną światową.
118. Kubizm, przedstawiciele oraz znaczenie dla sztuki XX w.
119. Futuryzm i jego przedstawiciele.
120. Czym jest sztuka abstrakcyjna oraz historia jej początków.
121. Twórczość Wassily Kandinsky'ego.
122. Założenia dadaizmu, historia kierunku i jego przedstawiciele.
123. Surrealizm i jego źródła inspiracji.
124. Charakterystyka twórczości wybranych surrealistów.
125. Droga twórcza Kazimierza Malewicza.
126. Konstruktywizm w Związku Radzieckim w okresie Dwudziestolecia Międzywojennego.
127. Geneza powstania i charakterystyka konstruktywizmu w Polsce.
128. Życie i twórczość Stanisława Ignacego Witkiewicza.
129. Koloryści polscy w pierwszej połowie XX wieku.
130. Architektura modernistyczna, główne realizacje.
131. Sztuka abstrakcyjna po II wojnie światowej.
132. Architektura postmodernistyczna.
133. Na czym polegają: sztuka kinetyczna i *op-art*? Najważniejsze realizacje.
134. Założenia kierunku *pop-art* i jego przedstawiciele.
135. Charakterystyka *land-art* oraz jej realizacje.
136. Pojęcie *konceptualizmu* w sztuce.
137. Sztuka figuratywna po II wojnie światowej.
138. Przemiany w architekturze XX wieku.
139. Ważne realizacje w rzeźbie XX wieku.
140. Wybrane projekty architektów XX wieku.
141. Pojęcia: *asamblaż*, *ambalaż* i *environment* na wybranych przykładach.
142. Termin *akcjonizm* i jego przejawy w sztuce.

143. *Happening* – założenia i realizacje.

144. Wybrane sylwetki artystów polskich XX wieku.

Kanon dzieł, które należy znać na egzaminie dyplomowym

1. SZTUKA ERY PREHISTORYCZNEJ

- Wenus z Willendorfu,
- malowidła z Lascaux: Sala Byków i Altamiry w Hiszpanii,
- zespół Stonehenge (plan, bryła, rekonstrukcja),
- zabudowa Biskupina.

2. SZTUKA STAROŻYTNA

a) SZTUKA STAROŻYTNEJ MEZOPOTAMII

- ziggurat z Ur,
- sztandar z Ur,
- orant sumeryjski,
- Stela Hammurabiego,
- ranna lwica – relief z Niniwy,
- asyryjska rzeźba Lamassu,
- miasto Babilon z Bramą Isztar.

b) SZTUKA STAROŻYTNEGO EGIPTU

- piramida faraona Dżesera w Sakkara (bryła),
- piramidy Cheopsa, Chefrena, Mykerinosa w Gizie,
- Sfinks w Gizie,
- Triada króla Mykerinosa,
- faraon Mykerinos z małżonką,
- Skryba z Sakkara,
- świątynia Ramzesa II w Abu Simbel (fasada),
- świątynia Hatszepsut w Deir-el-Bahari,
- świątynie w Karnaku i Luksorze,
- malowidło: *Gęsi z Meidum*,
- polowanie na dzikie ptactwo z grobu Menny,
- malowidło *Tancerka i dwie muzykantki* z grobowca Nachta w Tebach,
- złota maska Tutenhamera,
- głowa królowej Nefretete,
- płaskorzeźba Echnatona z rodziną.

c) SZTUKA MORZA EGEJSKIEGO W EPOCE BRĄZU

- Paryżanka – malowidło z Knossos,
- Księżę wśród lili – malowidło w Knossos,
- tzw. Grób Agamemnona w Mykenach,
- złota maska grobowa z Myken, tzw. Maską Agamemnona,
- Brama Lwów w Mykenach.

d) SZTUKA STAROŻYTNEJ GRECJI

- schemat porządków architektonicznych, nazwy elementów porządków,
- ornament *meander*,
- przykładowe wazy w stylach: geometrycznym, orientalizującym, czarnofigurowym i czerwonofigurowym,
- czarnofigurowa waza François,
- waza czarnofigurowa z przedstawieniem Achillesa i Ajaksa grających w kości,
- plan Akropolu ateńskiego,
- Partenon na Akropolu ateńskim (plan, bryła),
- Erechtejon na Akropolu ateńskim (plan, bryła ogólnie i od strony ganku kor,
- świątynia Ateny Nike Apteros na Akropolu ateńskim (bryła),
- teatr w Epidauros (plan, widok ogólny),
- posąg kurosa (np. z Sunion),
- kora archaiczna,
- Woźnica z Delf,
- Fidiasz – posąg Ateny Partenos (na przykładzie rzymskiej kopii),
- Fidiasz – Procesja Panatenajska – płaskorzeźba z Partenonu,
- Nike zawiązująca sandał – płaskorzeźba,
- Poliklet – Doryforos,
- Myron – Dyskobol,
- Praksyteles – Hermes z małym Dionizosem, Afrodyta z Knidos, Apollo z jaszczurką,
- Skopas – Bachantka,
- Lizyp – Odpoczywający Herakles, Apoksyomenos,
- Nike z Samotraki,
- Grupa Laokoona,
- Wenus z Milo,
- Apollo Belwederski,
- Umierający Gall,
- Ołtarz Pergamoński (plan, bryła, płaskorzeźby z fryzu).

e) SZTUKA ETRUSKÓW

- sarkofag małżonków z Caere (Cerveteri),
- Apollo z Wejów,
- Malowidła ściennie z grobowca Leopardów w Tarkwinii (np. Grający na aulosie lub Uczta),
- Wilczyca kapitołńska.

f) SZTUKA STAROŻYTNEGO RZYMU

- świątynia Westy w Tivoli (bryła),
- świątynia w Nemausus (dziś Nîmes) tzw. Maison Carrée,
- Panteon w Rzymie (plan, przekrój, fasada, wnętrze),
- Amfiteatr Flawiuszów (Koloseum w Rzymie),
- akwedukt - tzw. Pont-du-Gard w Nîmes,
- mauzoleum Cecylii Metelli przy Via Apia,

- dom rzymski w Pompejach (przykładowy np. rekonstrukcja),
- Łuk Tytusa w Rzymie,
- Łuk Konstantyna w Rzymie,
- Kolumna Trajana w Rzymie,
- Ołtarz Pokoju (Ara Pacis) w Rzymie (bryła, płaskorzeźby),
- Statua Barberini,
- posąg konny Marka Aureliusza w Rzymie,
- posąg cesarza Augusta z Prima Porta,
- Flora - tzw. Primavera, fresk z domu w Stabiach,
- freski z Domu Wettiuszów w Pompejach,
- mozaika *Bitwa pod Issos*,
- portret fajumski (dowolny przykład).

3. SZTUKA WCZESNEGO CHRZEŚCIJAŃSTWA I ŚREDNIOWIECZA

a) SZTUKA WCZESNOCHRZEŚCIJAŃSKA

- rekonstrukcja i plan wczesnochrześcijańskiej bazyliki św. Piotra w Rzymie,
- Chrystus – Dobry Pasterz – rzeźba oraz fresk z katakumb Priscylli w Rzymie,
- Sarkofag Juniusa Bassusa z IV w.,
- mauzoleum Galli Placydii w Rawennie,
- mauzoleum Konstancji w Rzymie wraz z mozaikami,
- Dobry Pasterz – mozaika z Mauzoleum Galii Placydii w Rawennie.

b) SZTUKA BIZANTYJSKA I BIZANTYNIZUJĄCA

- Anthemios z Tralles, Izydora z Miletu – kościół Hagia Sophia w Konstantynopolu (bryła, plan, wnętrze),
- mozaika przedstawiająca grupę Deesis z kościoła Hagia Sophia,
- kościół San Vitale w Rawennie (plan, wnętrze, mozaiki z prezbiterium: Orszak Justyniana I Wielkiego i Orszak Teodory),
- Psalterz Paryski – ilustracja z Modlitwą proroka Izajasza,
- bazylika św. Marka w Wenecji (fasada i plan),
- ikona Matki Boskiej Włodzimierskiej,
- ikona Trójcy Świętej Andrieja Rublowa.

c) SZTUKA WCZESNOŚREDNIOWIECZNA

Materiał nauczania:

- kaplica pałacowa w Akwizgranie (bryła, plan, wnętrze),
- kościół św. Michała w Hildesheim (bryła, plan),
- drzwi z Hildesheim,
- miniatura z Księgi z Kells – karta z monogramem *Chiro*.

d) SZTUKA ROMAŃSKA W EUROPIE ZACHODNIEJ I W POLSCE

- katedra w Spirze (bryła i plan),
- opactwo Maria Laach,
- Santiago de Compostela,
- kościół Cluny III (analiza obiektu na podstawie rekonstrukcji),
- kościół Nôtre Dame w Poitiers (fasada),
- Kościół w Tuluzie,
- zespół katedralny w Pizie,
- Kościół w Durham,
- portal w Moissac, Arles, Vezelay,
- rzeźby architektoniczne z Autun,
- freski z Tahull,
- miniatury z Biblii Winchester,
- tkanina z Bayeux,
- palatium z rotundą na Ostrowie Lednickim (plan),
- rotunda św. Feliksa i Adaukta w Krakowie,
- krypta św. Leonarda na Wawelu (wnętrze),
- kolegiata w Tumie pod Łęczycą,
- rotunda św. Prokopa w Strzelnie (bryła, plan),
- kolegiata w Kruszwicy (plan, bryła),
- kościół św. Andrzeja w Krakowie,
- założenia cysterskie na przykładzie Wąchocka,
- Drzwi Gnieźnieńskie,
- kolumny z kościoła Norbertanek w Strzelnie,
- tympanon fundacyjny kościoła św. Prokopa w Strzelnie,
- portal z kościoła św. Elżbiety/Marii Magdaleny we Wrocławiu,
- posadzka w podziemiach kolegiaty w Wiślicy tzw. „Płyta Wiślicka”,
- patena kaliska,
- „Kielich Dąbrówki” z Trzemeszna.

e) SZTUKA GOTYCKA W EUROPIE ZACHODNIEJ I W POLSCE

- schemat rozkładu sił w kościele gotyckim,
- elementy dekoracji gotyckiej (rozeta, maswerk, pinakiel, wimperga, żabka, kwiaton, sklepienia: krzyżowo-żebrowe, gwiazdziste, kryształowe, sieciowe, wachlarzowe),
- chór katedry w Saint Denis w Paryżu (plan, wnętrze),
- katedra Nôtre Dame w Paryżu (plan, bryła, wnętrze),
- katedra w Chartres (bryła, plan, wnętrze),
- katedra w Reims (bryła, plan),
- katedra w Amiens (bryła, plan),
- Sainte Chapelle w Paryżu (bryła, wnętrze kaplicy górnej),
- katedra w Kolonii (bryła),
- katedra w Salisbury (bryła, plan),
- katedra w Wells (bryła, plan, wnętrze),
- katedra w Mediolanie (fasada),
- Pałac Dożów w Wenecji (elewacja),
- katedra w Sienie (fasada),
- Palazzo Vecchio we Florencji (bryła),
- katedra św. Wita w Pradze (wnętrze),

- katedra we Wrocławiu (bryła) ,
- kościół Mariacki w Krakowie (bryła, plan, wnętrze z ołtarzem),
- barbakan w Krakowie (bryła),
- Wrocławski Ratusz (bryła),
- kościół Mariacki w Gdańsku (plan, bryła, wnętrze),
- zamek w Malborku,
- portal królewski w Chartres,
- grupy: *Nawiedzenia i Zwiastowania* z katedry w Reims ,
- Uta i Eckhart – rzeźby fundatorów z Naumburga,
- bracia Limburg – iluminacje z *Bardzo bogatych godzinek księcia de Berry*,
- Pieta z Avignon,
- Pieta z Lubiąża,
- Krucyfiks mistyczny z kościoła Bożego Ciała we Wrocławiu,
- Piękna Madonna z Wrocławia,
- Madonna z Krużlowej,
- nagrobek Kazimierza Wielkiego z katedry wawelskiej,
- Wit Stwosz - Ołtarz Mariacki, krucyfiks z kościoła Mariackiego w Krakowie, nagrobek Kazimierza Jagiellończyka,
- Ucieczka do Egiptu (poliptyk dominikański),
- Św. Anna Samotrzecia ze Strzegomia,
- Epitafium Wierzbicy z Branic,
- Oplakiwanie z Chomranic.

4. PROTORENEANS I RENESANS

a) PROTORENEANS WE WŁOSZECH

- Giotto - freski z kaplicy Scrovegnich w Padwie (*Oplakiwanie, Pocałunek Judasza*), freski z Asyżu: *Kazanie do ptaków*,
- Duccio – *Maestà*,
- Simone Martini – *Zwiastowanie*,
- Pietro i Ambrogio Lorenzetti – *Alegoria dobrych i złych rządów* w Palazzo Publico w Sienie,
- Nicola i Giovanni Pisano – *Ambona* w katedrze w Pizie.

b) SZTUKA QUATTROCENTA

- ornament groteskowy,
- Filippo Brunelleschi – Florencja: Ospedale degli Innocenti, San Lorenzo, kopuła katedry we Florencji, kaplica Pazzich,
- Leon Battista Alberti - Tempio Malatestiano w Rimini, Santa Maria Novella we Florencji,
- Michelozzo – Palazzo Medici-Ricardi we Florencji,
- Lorenzo Ghiberti – II drzwi baptysterium florenckiego, (scena z Ofiarowaniem Izaaka), III drzwi do baptysterium florenckiego (tzw. Rajskie wrota),
- Donatello – Dawid, Posąg konny Gattamelaty,
- Andrea del Verrocchio - Dawid, Posąg konny Colleoni, obraz *Chrzest Chrystusa*,

- Rodzina della Robbia - płaskorzeźby tonda z niemowlętami z Ospedale degli Innocenti,
- Masaccio - *Wygnanie z raju, Grosz czynszowy, Trójca Święta*,
- Fra Angelico - *Zwiastowanie* z Klasztoru św. Marka we Florencji,
- Paolo Uccello- *Bitwa pod San Romano*,
- Andrea Mantegna- iluzjonistyczny fresk z Camera degli Spozzi w palazzo Ducale w Mantui, *Chrystus z Brerami*,
- Domenico Ghirlandaio - *Narodziny Marii, Starzec z wnukiem*,
- Piero della Francesca – *Zmartwychwstanie, Sen Konstancy, Biczowanie, portrety Federigo Montefeltra i Battisty Sforzy*,
- Sandro Botticelli - *Madonna Magnificat, Primavera, Narodziny Wenus*.

c) MALARSTWO NIEDERLANDZKIE XV WIEKU

- Jan van Eyck – *Ołtarz Gandawski*(wraz z Hubertem van Eyck), *Małżeństwo Arnolfinich, Madonna kanclerza Rolin*,
- Rogier van der Weyden – *Zdjęcie z krzyża, Sąd Ostateczny*,
- Hugo van der Goes – *Ołtarz Portinari*,
- Hans Memling– *Sąd Ostateczny*,
- Hieronim Bosch – *Ogród rozkoszy ziemskich, Syn marnotrawny, Wóz siana, Niesienie krzyża*.

d) SZTUKA CINQUECENTA

- Donato Bramante – *Tempietto w Rzymie, plan Bazyliki św. Piotra*,
- Andrea Palladio - *Teatro Olimpico, Il Redentore, Villa Rotonda*,
- Michał Anioł – plan i kopuła Bazyliki św. Piotra, Biblioteka Laurenziana, *Dawid, Pieta* z bazyliki św. Piotra, *Mojżesz*, nagrobki Medyceuszy, *Pieta Rondanini*, freski na sklepieniu Kaplicy Sykstyńskiej, *Sąd Ostateczny*,
- Leonardo da Vinci - *Madonna w grocie (dwie wersje), Ostatnia Wieczerza, Dama z gronostajem, Mona Liza, Święta Anna Samotrzeć*,
- Rafael Santi - *Piękna Ogrodniczka, Madonna Sykstyńska, Szkoła ateńska, Portret Leona X*,
- Giovanni Bellini – *Sacra Conversazione*,
- Giorgione - *Śpiąca Wenus, Burza, Koncert wiejski*,
- Tycjan - *Miłość ziemską i niebiańską, Wenus z Urbino, Karol V na koniu, portret papieża Pawła III z nepotami, Danae*,
- Tintoretto - *Ostatnia Wieczerza*,
- Paolo Veronese - *Uczta w Kanie Galilejskiej*.

e) SZTUKA MANIERYZMU

- Jacopo Pontormo – *Nawiedzenie, Zdjęcie z krzyża*,
- Agnolo Bronzino – *Zwycięstwo czasu nad miłością*,
- Parmigianino – *Madonna z długą szyją*,
- Giuseppe Arcimboldo – *Lato* (z 1563 r.),

- Antonio Allegri zw. Correggio – *Wniebowzięcie Marii* fresk z kopuły katedry w Parmie, *Danae*,
- Giovanni da Bologna – *Porwanie Sabinek*, *Merkury*,
- Benvenuto Cellini – *Perseusz*, *Solniczka Franciszka I*,
- El Greco – *Pogrzeb hrabiego Orgaza*, *Widok Toledo*, *Laokoon*, *Ekstaza św. Franciszka* (z Muzeum Diecezjalnego w Siedlcach).

f) SZTUKA RENESANSOWA I MANIERYSTYCZNA POZA ITALIA

- Szkoła Fontainebleau – *Diana łowczyni*,
- Francois Clouet – *Franciszek I*,
- Zamek w Chambord,
- Pierre Lescot – renesansowa przebudowa Luwru,
- Cornelis Floris de Vriendt: Ratusz w Antwerpii,
- Pieter Bruegel Starszy – *Upadek Ikara*, *Kraina lenistwa*, *Ślepcy*, *Wesele chłopskie*, *Wieża Babel*, *Walka karnawału z postem*, cykl *Pory roku: Myśliwi na śniegu*,
- Albrecht Dürer – *Autoportret (jako Chrystus)*, *Melancholia*, *graficzna wersja Adama i Ewy*, *Czterech jeźdźców Apokalipsy*, *Zając*,
- Hans Holbein Młodszy – *Portret Henryka VIII*, *Ambasadorowie*,
- Lucas Cranach Starszy – *Wenus i Amor* (akty), *Portret Marcina Lutera*,
- Mathias Grünewald – *Ołtarz z Isenheim*.

g) SZTUKA RENESANSOWA I MANIERYSTYCZNA W POLSCE

- Franciszek Florentczyk, Bartolomeo Berrecci – zamek na Wawelu (krużganki, renesansowe wnętrza),
- Bartolomeo Berecci – kaplica Zygmuntońska (bryła, wnętrza), nagrobek Zygmunta Starego,
- Sala wawelskie – Sala poselska,
- Santi Gucci – zamek w Baranowie (plan, bryła z zewnątrz, dziedziniec), nagrobek Stefana Batorego, Zygmunta Augusta, nagrobek Anny Jagiellonki,
- Zamość (plan i widok ogólny na ratusz oraz kamienice),
- Giovanni Battista di Quadro z Lugano - ratusz w Poznaniu (bryła),
- kamienice braci Przybyłków w Kazimierzu Dolnym (elewacje),
- Jan Maria Padovano – attyka krakowskich Sukiennic,
- arras wawelskie z kolekcji Zygmunta Augusta,
- portret Anny Jagiellonki i Stefana Batorego Marcina Kobra,
- Kodeks Baltazara Behema – miniatura *Ludwisarz*,
- Antoni van Opbergen – Wielki Arsenał w Gdańsku (fasada),
- Hans Vredemann de Vries, Izaak van den Blocke: Sala Czerwona w ratuszu gdańskim.

5. SZTUKA EPOKI BAROKU I ROKOKA

a) SZTUKA BAROKOWA WE WŁOSZECH

- Jacopo da Vignola, Giacomo della Porta - kościół Il Gesu (plan, przekrój, fasada),
- Carlo Maderna – fasada bazyliki św. Piotra w Rzymie,
- Gianlorenzo Bernini - schody Królewskie na Watykanie, kościół San Andrea na Kwirynale (fasada, plan), plac i kolumnada przed Bazyliką św. Piotra w Rzymie (plan, bryły), *Dawid, Apollo i Dafne, Konfesja nad grobem św. Piotra, Ekstaza św. Teresy, Tron św. Piotra, Nagrobek papieża Urbana VIII, Fontanna Czterech Rzek*,
- Niccolò Salvi – Fontanna di Trevi w Rzymie,
- Francesco Borromini - kościół San Carlo alle Quattro Fontane (plan, fasada), kościół San Ivo w Rzymie (plan i fasada),
- Baldassare Longhena - kościół Santa Maria della Salute w Wenecji (plan, bryła),
- Michelangelo Merisi da Caravaggio – *Kosz z owocami, Chory Bachus, Lutnista*, cykl obrazów ze św. Mateuszem z kaplicy Contarelli w San Ligi dei Francesci w Rzymie, *Złożenie do grobu, Wieczernia w Emaus, Śmierć Matki Boskiej, Dawid z głową Goliata, Nawrócenie Szawła, Męczeństwo św. Piotra*,
- Artemisia Gentileschi - *Judyta i Holofernes*,
- Annibale Carracci – *Triumf Bachusa i Ariadny* fresk w Palazzo Farnese w Rzymie, *Jedzący fasolę*,
- Andrea del Pozzo – freski z kościoła San Ignazio w Rzymie,
- Pietro da Cortona - *Gloryfikacja rządów Urbana VIII* (fresk w Pałacu Barberini w Rzymie),
- Giambattista Tiepolo - *freski w pałacu biskupim w Würzburgu*,
- Antonio Canale - *Widok kościoła San Giorgio Maggiore*,
- Francesco Guardi – *Gondola na lagunie o zmierzchu*.

b) SZTUKA BAROKU W HISZPANII

- Escorial (plan, elewacja),
- Churriguera - ołtarz w San Esteban w Salamance,
- churrigueryzm – wnętrze zakrystii kartuzów w Grenadzie,
- Diego Rodriguez de Silva y Velazquez - *Stara kucharka, Infantka Małgorzata, Portret Filipa IV, Poddanie Bredy, Portret Innocentego X, Panny dworskie (Las Meninas), Wenus z lustrem, Przędki*,
- Jose de Ribera – *Męczeństwo św. Filipa*,
- Francisco de Zurbarán - *Martwa natura z czterema naczyniami, Św. Franciszek cudem zabalsamowany*,
- Esteban Bartolomé Murillo – *Immaculata*.

c) SZTUKA EPOKI BAROKU WE FRANCJI

- Charles le Brun, Louis le Vau - pałac Vaux le Vicomte (plan, bryła),
- Charles le Brun, Louis le Vau, Andre le Notre, Jules Hardouin-Mansart - Wersal, (pałac wraz z założeniem ogrodowym, plan, bryła, elewacja frontowa i ogrodowa, Galeria Zwierciadłana),

- Jules Hardouin-Mansart - kościół des Invalides w Paryżu (plan, bryła),
- Claude Perrault - wschodnia fasada Luwru,
- Georges de la Tour - *Znalezienie ciała św. Sebastiana, Pracownia stolarska św. Józefa, Św. Maria Magdalena pokutująca (z lustrem)*,
- Claude Lorrain - *Lądowanie Kleopatry w Tarsie, Odjazd św. Urszuli*,
- Nicolas Poussin - *Et in Arcadia Ego, Pogrzeb Fokiona*,
- Bracia Le Nain – *Portret rodziny chłopskiej*,
- Philippe de Champaigne – *Portet kardynała Richelieu*,
- Hyacinthe Rigaud - *Portret Ludwika XIV w stroju koronacyjnym*,
- Pierre Puget – *Milon z Krotonu*,
- François Girardon - *Apollo z nimfami (Wersal, ogród)*,
- Antone Coysevox – *Ludwik XIV przekraczający Ren – relief z Salonu Wojny w Wersalu*.

d) SZTUKA EPOKI BAROKU W EUROPIE PÓŁNOCNEJ

- Pieter Paul Rubens - *Autoportret z Izabelą Brandt, Podniesienie Krzyża, Zdjęcie z krzyża z Antwerpii, Porwanie córek Leukippa, Przybycie Marii Medycejskiej do Marsylii, Krajobraz z tęczą, Trzy Gracje, Helena Fourment w futrze*,
- Jacob Jordaens - *Król pije*,
- Anton van Dyck - *Portret Karola I na łowach*,
- Frans Snyders – *Spizarnia*,
- Jan Bruegel Aksamitny – *Bukiet*,
- Rembrandt Hermesz van Rijn – *Lekcja anatomii doktora Tulpa, Wymarsz strzelców, Danae, Hendrijke kąpiąca się w rzece, Portret Tytusa, Autoportret – Rembrandt jako apostoł Paweł, Autoportret z Saskią na kolanach, Powrót syna marnotrawnego, Krajobraz z trzema krzyżami (grafika), Pejzaż z miłosiernym Samarytaninem (w Muzeum Czartoryskich w Krakowie), Dziewczyna w ramie obrazu i Uczony przy pulpicie (w Zamku Królewskim w Warszawie)*,
- Frans Hals - *Regentki domu starców w Haarlemie, Wesoly bibosz, Czarownica z Haarlemu (Stara pijaczka)*,
- Jan Vermeer van Delft - *Czytająca list (z Drezna), Kobieta ważąca perłę, Widok Delft, Alegoria malarstwa, Koronczarka, Nalewająca mleko*,
- Jan Steen - *Zwariowane gospodarstwo*,
- Pieter de Hooch - *Kobieta z dziećmi*,
- Gerard ter Borch – *Napomnienie ojcowskie*,
- Jacob van Ruisdael - *Młyn koło Wijk*,
- Willem van der Velde – *Wystrzał dział*,
- Willem Claesz Heda - *Martwa natura (Śniadanie)*,
- Hendrick ter Brugghen - *Dawid grający na harfie*,
- Jacob van Campen – *Ratusz w Amsterdamie*,
- Christopher Wren - *katedra św. Pawła w Londynie*,
- Johann Bernhard Fisher von Erlach - *kościół św. Karola Boromeusza w Wiedniu (fasada, plan, wnętrze), pałac Schönbrunn w Wiedniu*,
- Lucas Hildebrandt – *Belweder w Wiedniu*,

- Balthazar Neumann - kościół Vierzehnheiligen, pałacu biskupi w Würzburgu,
- Matthäus Daniel Pöppelmann – Zwinger w Dreźnie,
- Casma Damian i Egid Quirin Asam – kościół Jana Nepomucena w Monachium, ołtarz Wniebowzięcia NMP w kościele klasztornym w Rohr,
- Georg von Knobelsdorff – Pałac Sanssuci w Poczdamie,
- Dominiku Zimmermann - Kościół pielgrzymkowy w Wies.

e) PÓŹNY BAROK I ROKOKO W EUROPIE

- ornament *rocaille*,
- ceramika rokokowa np. z Miśni,
- Gabriel Germain Boffrand - hotel Soubise w Paryżu (wnętrze z Salonem księżnej),
- Antoine Watteau - *Odjazd na Cyterę, Szyld Gersainta, Gilles*,
- François Boucher - *Kąpiel Diany, Toaleta Wenus*,
- Jean-Honore Fragonarda – *Huśtawka*,
- Jan Piotr Norblin – *Towarzystwo na wycieczce w parku*,
- Jean-Baptiste Simeon Chardin - *Modlitwa przed posiłkiem, Stół kredensowy, Martwa natura z zabitym płaszczką*,
- Etienne Maurice Falconet - *Pomnik Piotra I w Petersburgu*,
- Ignaz Günther – *Zwiastowanie*,
- Thomas Gainsborough - *Robert Andrews z żoną, Błękitny chłopiec, Poranna przechadzka*,
- Sir Joshua Reynolds - *Portret Nelly O'Brien*,
- William Hogarth - *W salonie pani z cyklu Modne małżeństwo* (wersja olejna i graficzna).

f) BAROK I ROKOKO W POLSCE

- Giovanni Trevano - kościół św. Piotra i Pawła w Krakowie (fasada, bryła, plan),
- Jan Trevano - Zamek Królewski w Warszawie, Pałac Biskupów krakowskich w Kielcach,
- Tylman z Gameren - kościół św. Anny w Krakowie, kościół Sakramentek w Warszawie, pałac Krasińskich w Warszawie,
- Karol Bay – kościół Wizytek w Warszawie,
- Zamek Ossolińskich - Krzyżtopór w Ujeździe,
- Zamek w Podhorcach,
- Augustyn Locci - pałac w Wilanowie (bryła),
- Pałac Branickich w Białymstoku,
- Konstanty Tencalla, Clemente Molli - *Kolumna Zygmunta*,
- warsztat włoski - dekoracja sztukatorska kaplicy Pana Jezusa w Tarłowie z fragm. *Rozmowa Śmierci ze szlachcicem* (Taniec Śmierci),
- Baltazar Fontana – dekoracja sztukatorska wnętrza kościoła św. Anny w Krakowie,
- Tommaso Dolabella – *Portret Stanisława Tęczyńskiego*,

- Anonim - *Portret trumienny Stanisława Woyszy*,
- portret Łukasza Opalińskiego,
- Bartłomiej Strobel – *Portret Władysława Dominika Zasławskiego-Ostrogskiego*,
- Daniel Schulz - *Portret Jana Kazimierza* (w popiersiu)
- Jerzy Eleuter Szymonowicz-Siemiginowski – *Jan III pod Wiedniem, Św. Anna Samotrzcę*,
- Anonim - *Taniec śmierci* (z kościoła Bernardynów w Krakowie).

6. KLASYCYZM

a) SZTUKA NEOKLASYCYZMU W EUROPIE ZACHODNIEJ

- Jacques Ange Gabriel – Petit Trianon (obie fasady) w Wersalu,
- Jacques-Germain Soufflot – kościół św. Genowefy w Paryżu (plan, bryła, fasada),
- Claude-Nicolas Ledoux – Rogatki paryskie, założenie urbanistyczne Arc-et-Senans,
- Étienne-Louis Boullée – Projekt mauzoleum Newtona,
- Charles Percier, Pierre Fontanie – Łuk Triumfalny na placu Carrousel w Paryżu,
- Jean François Chalgrin – Łuk na Placu Gwiazdy w Paryżu,
- Pierre Vignon - kościół św. Magdaleny w Paryżu,
- Karl Friedrich Schinkel – Nowy Odwach i Altes Museum (plan, fasada) w Berlinie,
- Carl Gotthard Langhans – Brama Brandenburska w Berlinie,
- Lord Burlington (Richard Boyle) i William Kent – Chiswick House (willa wraz z parkiem),
- Robert Smirke – British Museum w Londynie,
- Jacques-Louis David – *Przysięga Horacjuszy, Śmierć Marata, Sabinki, Śmierć Sokratesa, Portret pani Recamier, Bonaparte na przełęczy św. Bernarda, Koronacja Napoleona, Portret Stanisława Kostki Potockiego* (z Wilanowa),
- Jean Auguste Dominique Ingres – *Źródło, Wielka Odaliska, Łaźnia turecka, Portret panny Riviere*,
- Antonio Canova – *Amor i Psyche, Portret Pauliny Borghese, Henryk Lubomirski jako Amor*,
- Bertel Thorvaldsen – *Pomnik księcia Józefa Poniatowskiego, Pomnik Kopernika, Ganimedes i orzeł*.

b) STYL STANISŁAWOWSKI I KLASYCYZM W POLSCE

- Dominik Merlini – Pałac Na Wodzie (obie fasady, bryła, wnętrza), pałac Królikarnia (plan, elewacje), Sala Rycerska i Prospektowa w Zamku Królewskim,
- Jan Chrystian Kamsetzer – Teatr na Wyspie w Łazienkach,
- Szymon Bogumił Zug – kościół ewangelicko-augsburski w Warszawie (plan, bryła, fasada), Park Arkadia k. Nieborowa,

- Stanisław Zawadzki - Pałac w Śmiełowie, Pałac w Lubostroni, Pałac w Lubostroni, Pałac w Lubostroni,
- Chrystian Piotr Aigner – kościół św. Aleksandra w Warszawie, Pałac i park w Puławach,
- Jakub Kubicki – Belweder w Warszawie (bryła),
- Antonio Corazzi – Teatr Wielki w Warszawie, Pałac Towarzystwa Przyjaciół Nauk (tzw. Pałac Staszica), Pałac Komisji Rządowej Przychodu i Skarbu, Pałac Ministra Skarbu przy Pl. Bankowym w Warszawie,
- Marceli Bacciarelli – *Portret Stanisława Augusta Poniatowskiego z klepsydrą, Stanisław August Poniatowski w stroju koronacyjnym,*
- Bernardo Bellotto (zw. Canaletto) – *Kolumna Zygmunta od strony Wisły, Krakowskie Przedmieście, Widok Warszawy od strony Pragi,*
- Antoni Brodowski – *Portret brata Karola,*
- Jakub Tatarkiewicz – *Umierająca Psyche.*

7. SZTUKA XIX WIEKU

a) ROMANTYZM W SZTUCE EUROPEJSKIEJ

- Francisco Goya y Lucientes - *Maja naga, Maja ubrana, Gdy rozum śpi budzą się potwory* (akwaforta z akwatintą z cyklu *Kaprysy*), *Rozstrzelanie powstańców madryckich, Autoportret* (w wieku dojrzałym), *Portret księżnej Alba z 1785 r., Rodzina Karola IV, Saturn pożerający swe dzieci,*
- Théodore Géricault - *Tratwa Meduzy, Oficer szaserów,*
- Eugène Delacroix - *Dante i Wergiliusz w piekle, Wolność wiodąca lud na barykady, Śmierć Sardanapala, Scena z masakry na Chios, Kobiety algierskie, Portret Chopina,*
- Caspar David Friedrich – *„Nadzieja” w lodach, Podróżnik po morzu chmur, Mężczyzna i kobieta zapatrzeni w księżyc, Opactwo w dąbrowie, Mnich nad brzegiem morza, Krzyż w górach, Kredowe skały Rugii,*
- William Blake – *Przedwieczny,*
- Johann Heinrich Füssli - *Koszmar (Nocne mary),*
- Joseph William Turner - *Szybkość, para, deszcz, Ostatnia droga Téméraire’a, Burza śnieżna, Pożar Parlamentu londyńskiego,*
- John Constable - *Wóz siana, Katedra w Salisbury (wersja z 1823 r.)*
- Johann Friedrich Overbeck – *Italia i Germania,*
- François Rude - *Wymarsz ochotników (Marsylianka).*

b) ARCHITEKTURA XIX WIEKU

- Strawberry Hill w Londynie Horace Walpole’a,
- Henri Labrouste - Biblioteka św. Genowefy w Paryżu,
- John Nash– Pawilon królewski w Brighton (bryła),

- Charles Barry – Parlament w Londynie (bryła),
- Zamek Neuschwanstein (bryła),
- Karl Friedrich Schinkel – pałac w Kórniku (bryła),
- Charles Garnier – opera w Paryżu (bryła, fasada),
- Paul Abadie - Bazylika Sacré-Coeur w Paryżu,
- Joseph Paxton – Pałac Kryształowy w Londynie (zdjęcia i rekonstrukcje),
- Gustave Eiffel – wieża w Paryżu,
- Franciszek Maria Lanci – Żółta Karczma na Służewie w Warszawie,
- Henryk Marconi – kościół św. Karola Boromeusza w Warszawie, Hotel Europejski w Warszawie,
- Józef Pius Dziekoński – Kościół św. Floriana na Pradze w Warszawie,
- Jan Zawiejski – Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie,
- Louis Sullivan – Auditorium Building w Chicago.

c) AKADEMIZM I SZTUKA OFICJALNA W XIX WIEKU

- Thomas Couture – *Rzymianie okresu upadku*,
- Alexandre Cabanel – *Narodziny Wenus*,
- William – Adolphe Bouguereau - *Narodziny Wenus*,
- Henryk Siemiradzki – *Dirce chrześcijańska, Pochodnie Nerona, Kurtyna Teatru Słowackiego w Krakowie*.

d) PRERAFaelICI

- John Everett Millais – *Ofelia, Chrystus w pracowni toolarskiej*,
- Dante Gabriel Rossetti – *Zwiastowanie*,
- William Holman Hunt – *Przebudzone sumienie*,
- Edward Burne-Jones – *Złote schody*.

e) REALIZM W MALARSTWIE EUROPEJSKIM

- Gustave Courbet – *Kamieniarze, Atelier malarza, Dzień dobry, panie Courbet, Pogrzeb w Ornans*,
- Camille Corot – *Wspomnienie z Mortefontaine, Katedra w Chartres*,
- Jean François Millet - *Anioł Pański, Zbierające kłosy, Siewca*,
- Theodore Rousseau – *Dęby w Apremont*,
- Józef Szermentowski - *Odpozynek oracza*,
- Honore Daumier – *Pracznia, Ulica Transnonain w Paryżu*,
- Ilija Riepin – *Burlacy na Woldze*.

f) WOKÓŁ IMPRESJONIZMU

- Edouard Manet - *Olimpia, Śniadanie na trawie, Bar w Folies-Bergère, Atelier w łódce, Rozstrzelanie cesarza Maksymiliana* (1867-68),
- Claude Monet – *Impresja, Wschód słońca, Dworzec Saint Lazare* (Przynajmniej dwie wersje), *Katedra w Rouen* (przynajmniej trzy wersje), *Stogi* (dwie wersje), *Nenufary* (dwie wersje), *Mostek japoński*,
- Edgar Degas – *Primabalerina, Klasa tańca, Wyścigi konne (Jeźdźcy. Amatorzy)*,
- Camille Pissarro - *Czerwone dachy*,
- Pierre-Auguste Renoir - *Wielkie kąpiące się, Moulin de la Galette, Śniadanie wioślarzy, Huśtawka, Akt w słońcu*,
- Berthe Morisot – *Kołyaska*,
- James McNeil Whistler – *Symfonia w bieli nr 2, Aranżacja szarości i czerni nr 1 (Matka artysty)*.

g) POSTIMPRESJONISCI

- George Seurat – *Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte, Cyrk*,
- Paul Cézanne - *Dom wisielca, Martwa natura z kuchennym stołem, Góra Sainte-Victoire (kilka wersji), Autoportret, Chłopiec w czerwonej kamizelce, Grający w karty, Wielkie kąpiące się*,
- Vincent van Gogh – *Buty, Jedzący kartofle, Portret Ojca Tanquy, Nocna kawiarnia, Autoportret (z 1888 r.), Autoportret z zabandażowanym uchem, Droga z cyprysami, Słoneczniki (przynajmniej dwie wersje), Sypialnia van Gogha, Kruki nad łanem zboża, Gwiazdzista noc*,
- Henri de Toulouse-Lautrec - *Moulin Rouge, Les Ambassadeurs Aristide Bruant, Jane Avril w Jardin de Paris, Yvette Gilbert, W salonie, Divan Japonai*,
- Paul Gauguin - *Wizja po kazaniu – walka Jakuba z aniołem, Autoportret z Żółtym Chrystusem, Ta Matete, Manao Tupapau, Nevermore, Kobiety na plaży, Skąd przychodzimy? Kim jesteśmy? Dokąd zmierzamy?*

h) SYMBOLIZM XIX WIEKU

- Gustave Moreau - *Edyp i Sfinks, Zjawia*,
- Puvis de Chavannes – *Biedny rybak*,
- Arnold Böcklin - *Wyspa umarłych* (wersja z 1880 r.),
- Odilon Redon – *Oko jako dziwaczny balon* (litografia),
- Paul Serusier – *Talizman*,
- Pierre Bonnard – *Akt w kontrapoście*,
- Maurice Denis – *Muzy*.

i) ARTS & CRAFTS MOVEMENT

- William Morris, Philip Webb – Red House w Londynie,
- William Morris, Philip Webb – Meble (wybrany przykład) oraz tapeta z motywem kwiatów polnych (1876r.).

j) RZEŻBA XIX WIEKU

- François Rude – *Marsylianka* (rzeźba z Łuku Triumfalnego na Placu Gwiazdy),
- Honore Daumier – *Ratapoil*,
- Edgar Degas – *Czternastoletnia tancerka*,
- Jean-Baptiste Carpeaux – *Taniec*,
- Auguste Rodin – *Myśliciel*, *Katedra*, *Pocałunek*, *Ręka Boga*, *Mieszczanie z Calais*, *Danajda*,
- Camille Claudel – *Fala*.

k) ROMANTYZM, HISTORYZM I REALIZM W MALARSTWIE POLSKIM

- Piotr Michałowski – *Seńko*, *Napoleon na siwym koniu*, *Bitwa pod Somosierrą* (wersja z ok. 1837 r.),
- Artur Grottger - *Pożegnanie powstańca*, rysunki: *Kucie kos*, *Bój* (z cyklu Lituania),
- Jan Matejko - *Stańczyk*, *Rejtan – Upadek Polski*, *Kazanie Skargi*, *Hold Pruski*, *Bitwa pod Grunwaldem*, *Poczet królów polskich*, *Konstytucja 3 Maja*
- Henryk Rodakowski - *Portret matki*, *Portret generała Henryka Dembińskiego*,
- Józef Simmler – *Śmierć Barbary Radziwiłłówny*,
- Juliusz Kossak - *Połowanie z sokołem*, *Stadnina na Podolu*,
- Wojciech Kossak, Jan Styka- *Panorama Racławicka* (fragment z Kościuszką),
- Józef Brandt – *Pojmanie na arkan*,
- Aleksander Kotsis - *Ostatnia chudoba*,
- Wojciech Gerson - *Cmentarz w Zakopanem*,
- Józef Szermentowski - *Bydło schodzące do wodopoju*,
- Maksymilian Gierymski – *Pikieta powstańcza*,
- Aleksander Gierymski - *Altana w ogrodzie (oraz studia do obrazu)*, *Żydówka z pomarańczami*, *Święto Trąbek*, *Wieczór nad Sekwaną*, *Trumna chłopska*,
- Józef Chełmoński - *Czwórka*, *Bociany*, *Kuropatwy na śniegu*, *Babie lato*.

l) SECESJA I MODERNIZM

- Antonio Gaudi – Casa Mila, Sagrada Familia (fasada) w Barcelonie,
- Hektor Guimard – Wejścia do paryskiego metra,

- Victor Horta – Maison Tassel (klatka schodowa) w Brukseli,
- Joseph Olbrich - pałac Secesji wiedeńskiej (bryła),
- James Whistler – Pawia sala (wystrój),
- Emil Gallé – przykładowy wazon,
- Aubrey Beardsley – *Pawia suknia, Salome*,
- Gustave Klimt – *Pocahunek, Judyta i Holofoernes*,
- Alfons Mucha – plakat reklamujący bibułki „Job”,
- Edward Munch – *Krzyk, Madonna, Taniec życia*,
- Stanisław Wyspiański – *Planty o świcie*, wystrój wnętrza domu Towarzystwa Lekarskiego w Krakowie, witraże i polichromie kościoła Franciszkanów w Krakowie, *Bóg Ojciec (witraż)*, kartony do witraży wawelskich, *Staś, Mietek, Podwójny portret Elizy Pareńskiej, Autoportrety*, cykl *Widok na kopiec Kościuszki*,
- Jacek Malczewski – *Melancholia, Introdukcja, Błędne koło, Krajobraz z Tobiaszem, Zatruta studnia* (1906, Poznań), *Thanatos* (1902, Warszawa),
- Witold Wojtkiewicz – *Krucjata dziecięca*,
- Józef Mehoffer – *Dziwny ogród*, witraże do katedry fryburskiej,
- Józef Pankiewicz – *Japonka, Targ na kwiaty*,
- Władysław Podkowiński – *Dzieci w ogrodzie*,
- Leon Wyczółkowski – *Kopanie buraków* (jedna z wersji), *Rybacy* (jedna z wersji),
- Julian Fałat – *Krajobraz zimowy z rzeką*,
- Kazimierz Stabrowski – *Na tle witrażu*,
- Jan Stanisławski – *Topole nad wodą*,
- Konrad Krzyżanowski – *Chmury w Finlandii, Portret żony z kotem*,
- Stanisław Witkiewicz – Willa pod Jedłami (bryła),
- Franciszek Mączyński, Tadeusz Stryjeński - Teatr Stary w Krakowie,
- Franciszek Mączyński - Pałac Sztuki w Krakowie,
- Gustaw Landau-Gutenteger – Willa pod Jabłoniami Kindermana w Łodzi.

8. SZTUKA I POŁOWY XX WIEKU

a) FOWIZM

- Henri Matisse - *Portret żony z zieloną pręgą, Radość życia, Harmonia w czerwieni*,
- Andre Derain - *Most Westminsterski*,
- Maurice Vlaminck - *Czerwone drzewa*.

b) EKSPRESJONIZM

- Ernst Ludwig Kirchner - *Autoportret z modelką, Kobiety na ulicy*,
- Emil Nolde - Tryptyk *Maria Egipcjanka, Ukrzyżowanie, Prorok* (drzeworyt),
- Wassily Kandinsky - *Błękitny jeździec, Kościół w Murnau*,
- Franz Marc - *Żółta krowa*,

- Paul Klee - *Maszyna do ćwierkania*,
- Oskar Kokoschka- *Morderca – nadzieja kobiet*,
- Otto Dix - *Wojna*,
- Georg Grosz - *Filary społeczeństwa*,
- Egon Schiele - *Dziewczyna z zieloną pończochą*.

c) KUBIZM I TENDENCJE POSTKUBISTYCZNE

- Pablo Picasso- *Życie, Rodzina kuglarzy, Portret Gertrudy Stein, Panny z Avinion, Fabryka z Horta de Ebro, Portret Vollarda, Portret Kahnweilera, Martwa natura ze skrzypcami, Trzej muzykanci, Guernica, Panny dworskie wg Velazqueza*,
- George Braque - *Domy w Estaque, Gitara i klarnet, Martwa natura na stole*.

d) FUTURYZM

- Umberto Boccioni - *Jedyna forma ciągłości w przestrzeni, Ulica między domami*,
- Giacomo Balla -*Dynamizm psa na smyczy, Dziewczynka biegnąca na balkonie*,
- Gino Severini - *Dynamizm tancerki*.

e) ÉCOLE DE PARIS

- Amedeo Modigliani - *Portret Jeanie Hebuterne, Akt leżący*,
- Marc Chagall - *Ja i moja wieś, Autoportret z siedmioma palcami*,
- Tadeusz Makowski - *Szewc, Kapela dziecięca*.

f) ART DÉCO

- Tamara Łempicka - *Tamara w zielonym Bugatti*,
- Jan Szczepkowski – *Kapliczka Bożego Narodzenia*,
- Wojciech Jastrzębowski – *wnętrze gabinetu ministra w Ministerstwie Wyznań i Oświecenia Publicznego w Warszawie*.

g) AWANGARDA ROSYJSKA

- Władimir Tatlin - *projekt pomnika III Międzynarodówki*,
- Naum Gabo - *Wariacja sferyczna*,
- El Lissitzky - *Czerwonym klinem uderz w Białych*,
- Kazimierz Malewicz - *Czarny kwadrat na białym tle, Kompozycja suprematystyczna z 1915 r.*

h) ABSTRAKCYJNYZM W EUROPIE ZACHODNIEJ

- Wassily Kandinsky - *Pierwsza akwarela abstrakcyjna, Ostry pelen spokoju kolor różowy,*
- Piet Mondriana - *Kompozycja I, Broadway Boogie Woogie,*
- Theo van Doesburga – *Kompozycja dysonansów.*

i) DADAIZM

- Marcel Duchamp - *Akt schodzący po schodach, L.H.O.O.Q, Fontanna, Suszarka do butelek, Panna młoda rozbierana przez swych kawalerów jednak...,*
- Man Ray – *Podarunek,*
- Kurt Schwitters - *Merzbild.*

j) SURREALIZM

- Giorgio de Chirico - *Tajemnica i melancholia ulicy, Niepokojące muzy,*
- Max Ernst - *Napoleon na odludziu, Ubieranie panny młodej, Las, Mała dziewczynka, która wstąpiła do Karmelu,*
- Salvador Dali - *Portret Mae West, Uporczywość pamięci, Płonąca żyrafa, Ostatnia wieczerza,*
- Joan Miro - *Karnawał Arlekina,*
- Rene Magritte –*Terapeuta.*

k) SZTUKA POLSKA DWUDZIESTOLECIA MIĘDZYWOJENNEGO

- Leon Chwistek - *Szermierka, Uczta,*
- Zbigniew Pronaszko - *Akt,*
- Tytus Czyżewski -*Madonna z dzieciątkiem,*
- Stanisław Ignacy Witkiewicz - *Marysia i Burek na Cejlonie, Autoportret w rozbitym lustrze, Portret Edwardy Szmuglerówny z 1030 r., Portret Marii Nawrockiej, Autoportret z 1938 r., Portret Neny Stachurskiej,*
- Jan Cybis -*Martwa natura z kwiatami,*
- Hanna Rudzka-Cybisowa- *Portret Dunikowskiego,*
- Zygmunt Waliszewski - *Uczta renesansowa,*
- Artur Nacht Samborski - *Martwa natura z fikusem,*
- Józef Czapski - *Opera leśna w Sopocie.*
- Władysław Strzemiński -*Kompozycja unistyczna,*
- Katarzyna Kobro - *Kompozycja przestrzenna,*
- Henryk Stażewski - *Relief nr 12.*
- Władysław Skoczylas -*Zbójnicki,*
- Zofia Stryjeńska - *Spotkanie z synem z cyklu Pascha.*
- Maria Jarema –*Godziny.*

l) ARCHITEKTURA I POŁOWY XX WIEKU

- Gerrit Rietveld - *Willa Schroederów w Utrechcie,*

- Mies van der Rohe - pawilon niemiecki w Barcelonie (1929), budynki przy Lakeshore Drive w Chicago,
- Le Corbusier - Villa Savoy, Jednostka mieszkalna w Marsylii,
- Frank Lloyd Wrighta - Willa Kaufmanna (Dom nad wodospadem),
- Walter Gropius i Adolf Meyer - fabryka „Fagus“,
- Walter Gropius - siedziba Bauhausu w Dessau,
- Erich Mendelssohn - Wieża Einsteina,
- Max Berg - Hala Stulecia we Wrocławiu.

ł) RZEŹBA I POŁOWY XX WIEKU

- Henri Moore - *Postać spoczywająca, Król i królowa,*
- Constantin Brancusi - *Księżna X, Niekończąca się kolumna, Ptak, Pocałunek.*

9. SZTUKA II POŁOWY XX WIEKU

a) REALIZM SOCJALISTYCZNY W POLSCE

- Isaak Brodski – *Lenin w Smolnym,*
- Aleksander Kobzdej – *Podaj cegłę, Kamieniarze,*
- Włodzimierz Zakrzewski – *Towarzysz Bierut wśród robotników,*
- Marian Konieczny – *Pomnik Lenina* w Nowej Hucie,
- Lew Rudniew – pałac Kultury i Nauki w Warszawie,
- Marszałkowska Dzielnica Mieszkaniowa (MDM) – dzieło zbiorowe powstałe pod kierunkiem Józefa Sigalina i Stanisława Jankowskiego.

b) AMERYKAŃSKI EKSPRESJONIZM I ABSTRAKCYJONIZM PO II WOJNIE

- Jackson Pollock - *Wilczyca, Kompozycja 1A* (1948)),
- Willem de Kooning - *Kobieta I,*
- Franz Kline - *Obraz nr 2,*
- Marek Rothko - Tryptyk w kaplicy uniwersyteckiej w Hudson.

c) INFORMEL W EUROPIE

- Jean Fautrier – *Zakładnicy,*
- Jean Dubuffet - *Ręka w plecaku,*
- Wols – *Manhattan,*
- Piotr Potworowski - *Zdarzenie.*

d) SZTUKA KINETYCZNA I ABSTRAKCYJONIZM GEOMETRYCZNY

- Victor Vasarely - *Kompozycja BOO* (1978),
- Bridget Riley – *Prąd,*
- Sol Le Witt – *Obraz bez tytułu* z 1992.

e) SZTUKA POPULARNA (POP-ART)

- Robert Rauschenberga - *Odaliska,*

- Richard Hamilton - *Co sprawia, że nasze mieszkania są tak piękne, tak pociągające...*,
- Jasper Johns - *Flagi, Cel z czterema twarzami*,
- Claes Oldenburger - *Dwa Cheesburgery*,
- Andy Warhol - *Wielka puszka zupy Campbell's, Autoportret z cieniem, Marilyn Monroe*,
- Roy Lichtensteina - *A teraz moi mali, za Francję, M – Maybe*,
- George Segal - *Cinema*.

f) NOWY REALIZM WE FRANCJI

- César - *Kciuk*,
- Arman - *Akumulacja dzbanków*,
- Yves Klein - *Antropometrie*,
- Niki de Saint Phalle – *Nana*.

g) DZIAŁANIA, AKCJE, DOKUMENTACJE

- Joseph Kosuth - *Jedno i trzy krzesła*,
- Robert Smithson - *Spiralna grobla*,
- Christo (opakowanie Pont Neuf, gmachu Reichstagu).

h) NEOFIGURACJA I SZTUKA FIGURATYWNA

- Francis Bacon - *Studium według portretu papieża Innocentego X Velazqueza, Trzy studia postaci do Ukrzyżowania*,
- Duane Hanson - *Turyści, Hipermarket lady*,
- Richarda Estets - *East River*.

i) ARCHITEKTURA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

- Le Corbusier - *kaplica Nôtre Dame du Haut w Ronchamp*,
- Frank Lloyd Wright - *Muzeum Gugenheima w Nowym Yorku*,
- Renzo Piano i Richard Rogers - *Centrum Pompidou w Paryżu*,
- Jorn Utzon - *Opera w Sydney*,
- Charles Moore'a - *Piazza d'Italia w Nowym Orleanie*,
- Enzo Saarinen - *Dworzec Lotniczy*,
- Norman Foster - *Ogórek, Kopuła Reichstagu*,
- Franka O'Gehry - *Muzeum Gugenheima w Bilbao*.

j) RZEŻBA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

- Alberto Giacometti - *Postać krocząca*,
- Alexander Calder – *Mobile*.

k) WYBRANE ZAGADNIENIA ZE SZTUKI POLSKIEJ PO II WOJNIE

- Maria Jarema - *Filtry 13*,
- Piotr Potworowski - *Krajobraz z Łagowa*,

- Tadeusz Brzozowski -*Pludry*,
- Andrzej Wróblewski -*Ukrzesłowanie, Rozstrzelanie V*,
- Zdzisław Beksiński - kompozycja bez tytułu z 1983 roku z katedrą z pieszczeli,
- Tadeusz Kantor - *Multiple parasolowe*, environment: *Umarła klasa*,
- Władysław Hasior - *Wyszywanie charakteru*, pomnik: *Dzieciom Zamojszczyzny*,
- Bronisław Linke - *Autobus*,
- Magdalena Abakanowicz -*Abakan czerwony, Katharsis*,
- Alin Szapocznikow - *Autoportret zwielokrotniony*,
- Gustaw Zemła - pomnik Powstańców Śląskich w Katowicach,
- Jerzy Duda-Gracz - *Hamlet Polny*,
- Katarzyna Kozyra - *Piramida zwierząt*,
- Roman Opałko - *Obraz liczony*,
- Mariana Bałka - *Komunia*.